

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Alkoholilakia (1102/2017) on muutettu lailla **xx/2026**, joka tulee voimaan **pp.kk.2026**. Lakia muutettiin pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti siten, että siinä mahdollistettiin kaikille kotimaisille pien- ja käsityöläispanimoille, pientislaamoille ja viinitiloille niiden tuotteiden myynti valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla. Samalla laista kumottiin erilliset tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeukset.

Alkoholilain 17 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa, ja se myönnetään alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen tai välittömään läheisyyteen valmistusluvan haltijalle.

Alkoholilain 17 §:n 2 momentin mukaan 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu valmistusluvan haltija, jonka vuosituotanto ei ylitä 100 000 litraa alkoholijuomia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna, saa lisäksi myydä kyseisessä valmistuspaikassa käymisteitse valmistamiaan enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistamiaan enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia kalenterivuoden aikana enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Edellytyksenä on, että tyypillinen osa tuotannosta tapahtuu valmistuspaikassa. Tyypillisenä osana tuotantoa ei pidetä alkoholijuomien sekoittamista, laimentamista, suodattamista tai muuta vastaavaa yksinkertaisempaa käsittelyä. Alkoholijuomien valmistaja saa harjoittaa käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä vain yhdessä muista alkoholijuomien valmistuspaikoista fyysisesti erillään sijaitsevassa valmistuspaikassa.

Alkoholilain 56 §:ssä säädetään luvanhaltijan omavalvonnasta sekä luvanhaltijan velvollisuudesta laatia omavalvontasuunnitelma. Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta sekä sen sisällöstä ja toteuttamisesta.

Alkoholilain 62 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 4 momentin mukaan luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Alkoholilain valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (158/2018) 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että omavalvontasuunnitelmassa tulisi huomioida lain 17 §:n 2 momentin edellytysten täyttyminen. Lisäksi asetuksen 9 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain 17 §:n 2 momentin mukaista vähittäismyyntiä harjoittavan toimijan tulisi toimittaa viranomaiselle tiedot vuosittaiset litramäärät myymistään enemmän kuin 5,5/8,0 tilavuusprosenttia sisältävistä alkoholijuomista.

Asetuksen 5 ja 9 §:ään on valmisteltu muutoksia myös hallituksen esitykseen HE 131/2025 vp liittyen, ja muutosehdotukset ovat olleet lausuntokierroksella. Hallituksen esitys on vielä eduskunnan käsiteltävänä. Kyseisen asetuksen valmisteluun liittyvät asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM117:00/2025>. Nyt ehdotettava asetusmuutos on valmisteltu suhteessa voimassa olevaan sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen alkoholilain valvonnasta (158/2018).

Asetusvalmistelu on toteutettu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan **päivänä kuuta 2026**.

Pääasialliset vaikutukset

Alkoholijuomien pientuottajien ulosmyyntioikeuksia laajentamista koskevan sääntelyn vaikutukset on arvioitu hallituksen esityksessä HE xx/2026 vp. Ehdotetun asetuksen sääntelyllä ei ole tältä osin itsenäisiä vaikutuksia.

Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusluonnos ja perustelumuistio lähetettiin lausuntokierrokselle **pp.kk.-pp.kk.2026**. Lausuntoja saatiin yhteensä **xx** kappaletta. Lausunnon antoivat...

Lausuntopalautteen perusteella...

Säännöskohtaiset perustelut

5 §. Alkoholijuomien vähittäismyynnin omavalvontasuunnitelma. Pykälään lisättäisiin uusi *8 kohta*. Uuden 8 kohdan mukaan omavalvontasuunnitelmaan tulisi sisällyttää kuvaus siitä, miten luvanhaltija varmistaa alkoholilain 17 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisen, jos luvanhaltija harjoittaa 17 §:n 2 momentin mukaista vähittäismyyntiä. Lain 17 §:n 2 momentissa säädetään käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyynnistä suoraan valmistuspaikalta. Yli 5,5/8,0 prosentin vahvuisten alkoholijuomien myyntiin ei haeta erikseen lupaa, vaan ulosmyyntioikeus sisältyy lain 17 §:n 4 momentin mukaiseen valmistuspaikan yhteyteen myönnettävään vähittäismyyntilupaan, mikäli 17 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Edellytyksiin kuuluu ensinnäkin se, että luvanhaltijan vuosituotanto ei ylitä 100 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Toiseksi yli 5,5/8,0 prosentin vahvuisia alkoholijuomia saadaan myydä kalenterivuoden aikana enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Lisäksi tyypillisen osan tuotannosta tulee tapahtua valmistuspaikassa ja vähittäismyyntiä voidaan harjoittaa vain yhdestä muista alkoholijuomien valmistuspaikoista fyysisesti erillään sijaitsevassa valmistuspaikassa. Luvanhaltijan tulee huolehtia siitä, että kaikki edellytykset täyttyvät tämän toiminnassa. Omavalvontasuunnitelmassa tulisi kuvata esimerkiksi, miten säädettyjä litrarajoja seurataan ja ennakoidaan toiminnassa.

9 §. Ilmoitusten ja tietojen toimittaminen valvontaviranomaisille. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin lain 17 §:n 2 momentin mukaista vähittäismyyntiä harjoittavalle velvollisuus raportoida myymiensä käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien määrä litroina. Lain 17 §:n 2 momentin mukaan luvanhaltija saa myydä yli 5,5/8,0 prosentin vahvuisia alkoholijuomia kalenterivuoden aikana enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Ulosmyytävän alkoholimäärän raportointi olisi tärkeää, jotta voitaisiin valvoa, ettei 25 000 litraraja ylittyisi. Lisäksi voimassa olevan 3 momentin säännökset anniskeluluvanhaltijan ilmoitusvelvollisuuksista siirrettäisiin selkeyden vuoksi uuteen 4 momenttiin.

Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetukset tulisi voimaan **pp.kk.2026**, eli samanaikaisesti alkoholilain 17 §:n 2 momentin kanssa.

LUONNOS